

EXERCITIUM ACADEMICUM

MERCATOR EM ERUDITUM

LEVITER DELINEANS,

Quod,

Consent. Ampliss. Facult. Philos. in Reg. Academia Aboensi.

PRAESIDE

Maxime Reverendo atque Amplissimo VIRO

D. N. J O H A N N E BROWALLIO,

S. S. Theol. Doct. & Scient. Natur. Prof. Reg & Ord.

Publico bonorum examini submittit

JONAS BACKMAN

Tavast. Fenn.

Loco horisqve ante meridiem solitis

Die 9. Julii MDCCXLII.

ABOÆ, excud. Joh. Kiæmpe, Reg. Ac. Typ.

S:æ R:æ M:tis
Magnæ Fidei VIRO
Reverendissimo in Christo Patri
D. DAN. JUSLENIO,
S. Theol. Doctori longe celeberrimo, Dicæceos Bor-
goënsis Episcopo Eminentissimo, Collegii Ecclesiastici
Praesidi gravissimo, Gymnasi Scholarumq;e ibidem
ephore adguratissimo,
MÆCENATI MAGNO.

Per illustri ac Generosissimo VIRO
D. HENR. WREDE,
Libero Baroni de Aujala &c, Majori longe strenuissi-
mo, Domino benignissimo.

Per illustri ac
D. FABIANO
Legionis Pedestris Kymenegård. Holpitii Designato-

Ignoscite, Mæcenates & Domini Benignissimi, quod
prio destituta pretio, a splendore Nominum Vestro-
mibi meisque semper affulgere sisisti, tanta est, ut eam
cogitarem? Sed quoniam Generosis mentibus solenne est, se-
sim ego quoque exiguo hoc opusculo uti ad exprimendum

S:æ R:æ M:tis

Magnæ Fidei VIRO

Illusterrissimo atque Generosissimo Domino

FABIANO WREDE,

Libero Baroni de Peippula, Mustela, & Tönningsöö/
ut antea Legionis Eqvestris Holsaticæ Chiliarchæ,
ita jam ad Exercitum Svecanum Commissario Ge-
nerali præcellentissimo,
MÆCENATI ac PATRONO incomparabili.

Per Illustri ac Generosissimo Vire,

D. O TT. G. WREDE,

Libero Baroni de Willickala, Capitaneo maxime
strenuo, Domino Benignissimo.

Generosissimo Baroni,

WREDE Fil.

xi tollerissimo, Domino ac Fautori propensissimo:

dissertatiunculam hanc Vobis consecrare audeam, ut pro-
rum lucem & meritum mutuari possit. Gratia Vestra, quam
vel depraedicare vires superet meas; Quid si de rependenda
la grati & humillimi animi contestatione sibi satis fieri pati; au-
 quanto in Vestro ms sciam acere esse. Quare humillimus o-
ro &

ro & obsecro dignemini Mæcenates & Domini Benignissimi,
placida contueri, wibiq simul in clientela vestra locum con-
Deus Ter optimus Maximus, , Vobis Mæcenates & Do-
& felicitatis incremento continuo, in longam annorum se-
præsidium, Familiae Vestrae illustrissimæ

Reverendiss. Illustriss. & Gene-

ro & obsecro dignemini Mæcenates & Domini Benignissimi,
placida contueri, wibiq simul in clientela vestra locum con-
Deus Ter optimus Maximus, , Vobis Mæcenates & Do-
& felicitatis incremento continuo, in longam annorum se-
præsidium, Familiae Vestrae illustrissimæ

DOMINI IESU CHRISTI

MARIE MARIAE

Cultor deo-
JONAS

levari aliquando graviorib⁹ curis, hoc quicquid est opellae fronte
cedere. Meum erit, votis calidissimis contendere, velit
mini Benignissimi, animi corporisque robur, cum splendoris
riem, sartum tectumque praestare, in patriae decus atque
delicium & ornamentum. Sic vobet

votiss. Nominum Vestrorum

W. BACKMAN. MDCCLXII.

votissimus
BACKMAN,

Viro Admodum Reverendo atque Praeclarissimo
Dn. MARTINO MARTINIO,
In Hauho, Tulois & Luopiois Pastori & Præposito
longe meritissimo, fautori certissimo qvavis obser-
vantia venerando!

Plurimum Reverendo atque Praeclarissimo
Dn. Mag. FABIANO NIC. GUDZEO,
Pastori in Weckelax meritissimo, fautori
propensissimo.

Accepit, Promotores atque Fautores, pagellas basee quae,
nibus ornatæ & in observantiae debitæ documentum,

Adm. Rev. & Praeclariss.

Cultor in-
JONAS

Viro Admodum Reverendo atque Praetarissimo
Dn. Mag. JOHANNI FORTELIO,
Ecclesiae quæ in Helsingfors Deo colligitur Pastori
vigilantissimo, nec non adjacentis districtus Præpo-
sito adeturatissimo; Præceptori antea fidelissimo, pro-
motori pia mente colendo.

Plurimum Reverendo atque Præclarissimo Domino
Mag DAVID ALOPÆO.
Pastori in Friedrichshamn dignissimo, Fautori pro-
pensissimo,

omni proprio ornamento destitutæ, clarissimis vestris Nomis-
summa cum reverentia, Vobis dedicat & offers

Nominum Vestrorum

defessus
BACKMAN.

Handelsmannen i Stapelsiaden Åbo / Ehreborne
och Högvälvade Herren
Herr JOBST N. SCHULTZ,

Samt

Ehreborne och Högvälvade Herrar och Handelss
män i Stapelsiaden Friedrichshamn,
Herr SAMUEL FORSELL,
Herr JACOB FORSELL,
Herr GABRIEL NIGRAEUS.

Mine Högtårade Herrar och Ansörwanter.

Gag har mig tagit för om Handelstånd at skrifwa/
Hwad mångfalt dräpligt gagn det i ett rike giör;
Dch hwad ther fordras til at rättlig handel drifwa/
Fast jag det ej förmår uiföra som sig bör.
Ty om mina ringa skrifst mos åminnehs vrärde skattas
Så ter jag at theri än mer än mycke fattas.

En duglig Handelsman i wett och Snille mogen;
Han köper säljer och han winner icke blott /
Men är sitt Fåders land therjdinte ock så trogen
Att dess profit ej blir utlånnningar till lott;
Då åtts ett land i flor och Handlen står i blomma,
När allmän nyitta söks mer än som enklylt frömmna.

I gode Herrar dem jag detta vrärk tilsagnar /
I ägen mille nog och moget Handels wett;
Och som jag mig utaf Ehr gunst och godhet fägnar /
Så har jag åfven det med öpna ögon sedt

des

Det i Ehr handel ha'n inrättat på det bdska/
Att gagna riket och at tiena Eder nästa.

Jördenskul Himlen sielf han skydde all Ehr handel/
At hvarken skiepp ell gods må någen skada få;
Han signe Edra wärf och sive all Ehr wandel
At ingen olycks storm Ehr lycka rubba må.
Jag önskar Ehr i feld få jordisk handel drifwa/
Doch at profiten sidst må ewig wiining blifwa.

Ehreborne och Högwäldachtade Herrar Handelsmän-
nernas/ mine Högtärade Ansörwantes

Dörsamste tienare
JONAS BACKMAN.

Herren Häradsbokhållaren i Kommunen Härad
Ehreborne och Högvälvad
Herr ERICH BACKMAN;
Min Högtående käraste Broder.

Han jag förmådde i min skrift
Att mäbla af den kärleks drift
Som hertat känner och mänd hysa;
Så skall du finna huru jag
Ej glömma kan det hertelag
Du ömt för mig har lätit lyda.

Ty uptag rhenna pappers stånd/
Som prof af kärlek; och betånd
Att i mitt väld och min förmåga /
Ej hälte gäfwa fins; fastän
Jag för min Brod och hästa wän
Wil gierna hwad jag äger väga.

Högtående käraste Broders

Ergnaste Broder
JONAS BACKMAN.

I soga därför kare jag besta vodif välgan/
I djen halle meg och mögri hänsyn
Som jag enig varaf Ehre gompi vio godhet
Och var jag vän den vackra dina.

§. I.

Historia omnis rei, non minus quam ipsa experientia quotidiana, rerum indubia magistra, abunde satis nos condocet nullam rem publicam, civitatem, populum & gentem sine mutuo civium & externo cum vicinis commercio constitisse aut consistere posse felicem; ut enim ad perfectionem corporis animalis plura requiruntur membra, quorum unum ope alterius omnino eget: ita in corpore civili, hoc est, republica alter civis alterius opera & auxilio carere nequit: hoc autem mutuum adjutorium in societate humana egregie promovetur per mercaturam; quae in genere est legitimus modus adqvirendarum possessionum vel permutatione mercium, vel etiam emtione & venditione; strictiori sensu mercaturæ instrumentum & mensura est nummus; & eo ipso a permutatione differt, quae sine nummo fit. Nummus autem inventus est ad compendium permutationis.

Sunt vero quam plurima mercaturæ genera; vulgo triplex habetur: *Navicularia*, quando navi merces in longinquas regiones transferuntur. *Onciaris* quæ re-

A

hicu-

hiculis terrestri itinere exercetur. *Institutiones*, quae res eodem loco emuntur ac venduntur. Et hi & alii mercaturam exercendi modi in patria nostra obtinent. Etenim in emporiis celebria exerceuntur commercia; oppidatim & in agris frequentes nuadinæ & mercatus instituuntur; negotiatores varii, propolæ, institutores, tabernarii, circumforanei, scrutarii &c. magno numero inveniuntur, quorum alii mercimonia varia ab exteris regionibus apportant, alii venum esdem proponunt, alii circumferunt & venditent; ut nihil fere sit, quod ad alimentum, vestitum, pharmacum &c. pertinet, vitaqve aut necessitas postulat, aut commoditati vel luxuriæ inservit, quod in patria nostra carissima pecuniâ non veneat & profret.

Quamvis autem mercantium omnia sint plena, non tamen vulgo satis innotuit, quid ad mercatorium munus in republica rite obeundam requiratur. Sed anteqvam proprius ad institutum accedam, velim, B. L. scias a rationibus meis alienum non esse, quod hanc differendi materiam ioco speciminis Academicis arripuerim. Et licet tenue ingenium exiguisqve rerum usus amplissimo non par sit arguento, fru&a tamen omni non carebit, opinor, labor solidæ dicatus cognitioni earum rerum, quæ plurimam mortalibus, dum in hac societate veriantur, præstant utilitatem,

§. II.

Vereor ne sint, quos prima tituli, quo opellam hanc insignivimus, offendat inspectio; insolens enim

3

enim forte iudicabunt esse, si quis mercatores adstrueret eruditione indigere, eosve sine literarum liberaliumque artium peritia, stationis suæ in civitate officia implere non posse; sed formabit illud iudicium fallus vel de eruditione vel de mercatore conceptus. Nos vero nec ullam inutiliem agnoscimus eruditionem, neque ullum novimus vitæ genus, cui aliqua pars eruditionis non sit necessaria, nulla vero non, si adquiri potuerit, proficia. Nihilominus non ignoramus, quod in vulgus invaluerit opinio ultra Arithmeticam vulgarem rationariorum & legendi scribendiique artem Mercatoribus sola praxi opus esse, ut perfecti in opere evadant; perinde ac de Chirurgis aliqui & Pharmacopolis imperite iudicant, & indoctæ, instabili cœcæque praxi nobilissimas artes totas tradendas censent; haud aliter ac si ratione & industria humani corporis sanitas indigna esset. Sed hi profecto optima & utilissima vitæ instituta forrido & indigno conceptu containinant; Et ab ejusmodi calumniis, licet vel ipsa praxi quandoque nitescatur, hac vice nobilissimam mercatoriam stationem pro virili vindicare conabimur.

§. III.

Formemus nobis proinde genuinam boni Mercatoris ideam; & constabit, non sola emtione & venditione lucrique captatione, si vel immensæ eo pacto cumularentur divitiæ, officium Mercatoris absolvit: tuac enim magis profecto nocerent quam conducerent Reipublicæ, membrorum civitate indigna

4
forant Mercatores; Imprimis si exteris merces coēmendo & divendendo mercaturam fecerint; vel, quod peius est, extera credito mercantes extero-rumque negotia agentes, plurimum lucri peregrino creditoris, reliquum sibi conciliaverint; sed damnum patriæ strenue eo ipso promoverint.

Videmus proinde neque mercaturam tabernariam constituere Mercatorem; & eam licet, ubi merces minutis mensuris divenduntur, sordidam & illiberalē h. e. homine libero & ingenuo indignam, eosque qui mercantur a mercatoribus, quod statim vendant, sordidos. cum Cicerone non-pronunciemus, multum ramen abest, quin mercatoris officium exhaustiat. Sed neque eam mercaturam quam generatim, magnis & copiosis sumtibus, excercent negotiatores magnarii, liberalem licet pronunciat Cicer. offic: Lib. I. cap. XLII. sufficere existimaverimus; non eam praece ob causam, quod haec ipsa non nunquam ingentibus cumulis mercium peregrinarum minus necessaria-rum patriam aggravet, luxuriæ det occasionem, Patriæ thesauros exhaustiat; cum tamen ab adpor-tandis mercibus peregrinis, quæ parata pecunia ab exteris emendæ sunt, abstinentum esse, si iisdem vel prorsus carere, vel in eorum locum alias substituere possimus, recte iudicaverit Lud. Phil. Thummigius in Inst: Phil. Pract. univers. pag 446. Sed, his licet in circumstantiis non peccaverit, quam loquimur, mercatura, multum tamen deesse video, quin, qualis vulgo concipitur, amplitudini & excellentiæ, quam a- nimō metimur, mercatorii officii satis faciat.

§ IV.

Supponimus id, de quo nemo dubitabit, Mercato-
 rem bonum talem esse debere qualem requi-
 rit Reipublicæ salus & utilitas; quicquid igitur de
 Mercatoris officio traditur publicæ utilitati tanquam
 fundamento superstrui debet; Cum ergo mercatorio
 ordini ea in republica statio obtigerit, ut dispensa-
 torem quodammodo & œconomum ejusdem agere
 debeat; quippe cui incumbit curare ut patriæ ne-
 cessaria suppetant, & proinde ab exteris & diffinis
 regionibus apportare merces quibus nostra indiget
 quæque ad vitæ utilitatem vel commoditatem con-
 ferunt, aut unde res nostra publica vel privata emo-
 lumenti aliquid capere quiverit; vicissim autem, quæ
 apud nos proveniunt, vel arte & industria parantur,
 superflua merces, proventus & effecta exportare
 exterisque vendere; Non quidem nego exteris etiam
 merces ad nos delatas quandocumq[ue] insigni & publico
 & privato lucro in alias peregrinas terras iterum de-
 portari & diveni; hoc tamen peculiaribus debetur
 circumstantiis, nec ad officium Mercatoris in genere
 pertinet. Partibus autem suis tam optime satis tecis-
 se Mercatorum judicamus ordinem, cum hæc ipsa
 exportatio & divenitio mercium indigenarum, quæ
 superfluae sunt, & apportatio ac coëmissio peregrina-
 rum, quæ necessariæ sunt, maximo reipublicæ cum
 emolumento & commodo perficiatur, adeo ut maxi-
 mum semper lucrum intra Patriæ fines relinqatur;
 etenim talem rationem exercenda mercaturæ re-
 qui-

qvirit ipsa necessitas & conditio reipublicæ: eumque
in finem insignibus privilegiis & immunitatibus mercatores
instructa est; qvod si aliter eveniret, mercatura ex-
ercentium indies pauperiorem redderet patriam &
opibus tandem penitus exhaustiret, dum pauci ior-
dido luero rem familiarem augerent. Si igitur rem
publicam, ut unam domum & familiam consi-
deraverim & rationes confectas negotiatorum simul
inspexerim, videor mihi videre codicem accepti & ex-
pensi totius regni; unde calculo subducto facile erit
determinare quantum quotannis vel lucri fecerit
vel damni perpesta sit. In id ergo primario inten-
dat animum mercatorius ordo, ut accepta expensa
superent; ut plus mercium vendamus quam ema-
mus; atque illud ipsum lucrum patriæ industriae &
soliditiae ejusdem ordinis jugiter augeatur; nec enim
patriæ expedit ut Mercatores dilecant, si id ipsum
cum damno aliorum civium & totius familiæ factura
fuerit.

§. V.

Cum vero facili calculo convincamur pretium
laboris & industriae materiis rudibus expoliandis
& perficiendis impensæ sapissime multis vicibus ex-
superare pretium & valorem ipsius materiæ; Et qvod
proinde plurimum lucri evanesceret, si materialia
quæ nostra subministrat tellus, ruda exportarentur
ad exteriores regiones, & divenderentur; & economum
reipublicæ Mercatorem omnes in id intendere oportet
nervos, ut domi nobilirentur merces, & quantum
unquam fieri potest, sola divendantur effecta
sep

seu labore & arte fabrefactæ ex nostris materialibus merces. Fabricas igitur & opificia eriget, diriget, promovebit Mercator, artificumque qvorumvis patronus, & prænumerat or qverundam erit. Cui etiam qvamplurimæ fabrefactæ & paratæ merces nobis necessarie sint, qvarum materiae rudes in patria non proveniunt, easdem materias artificibus comparare debebit, & ad huc ultra, qvousq; fieri potest, artis & laborum pretia concivibus conciliare. Tanto proinde certiores sumus ingenuum Mercatorem omnem negotiorum & mercaturæ rationem ita componere & instituere, ut Fabricis & artificiis faveat, non vero ullo pacto sit impedimento.

§. VI.

Hinc est, qvod in omnibus bene ordinatis rebus publicis plurimam partem urbes & oppida eum in finem constituta sint, ut ibidem varia articia & fabricæ erigantur atq; florent. Idem qvoq; in Patria obtinet; qvod plurimarum urbium & oppido- rum literæ fundationis, ut loqui solent, ac privilegia clarissime docent. Scilicet, oportet qvosdam esse, qui rudes materias, qvibus patria defluitur, comparent, & easdem non tantum, sed etiam indigenas artificibus, suppeditent; qui necessariis impensis vel ad opus perficiendum, vel ad victum & amictum sub opere, opifices juvent & suffulciant; qui qve effecta eorundem semper & certo coëmant, ue venditionis & cura & periculo, qui opus faciunt, liberentur. Ita mirum in modum numerus opificum indi-

inties creſcet, & unusquisque eorum vitam labore
ſuo melius tolerare imo etiam laute vivere poterit.
Liceat igitur quā plurima oppida & urbes confide-
rare tangam parronorum ſeu prænumeratorum &
artificum familias; qui vero miutim mercando &
opera ignobiliora faciendo his aliquo pacto ſubveni-
unt & opem præſtant, ad eandem qvidem ſocia-
tem, non vero ut principalia, ſed ut extraessentialia
membra pertinent.

§. VII.

HUic eo melius obtinendo ſcopo conducit, ſi mer-
cator ſeu artificum prænumerato rudes ma-
terias a primo venditore emere, effectus vero ulti-
mo emtori vendere quiverit; Cumq[ue] præterea mul-
tis externis mercibus indigeamus, eadem prudentia
& circumſpectio, qua fieri potest, in omni merca-
tura adhibenda eſt. Duplex hinc promanabit utili-
tas; *privata altera*, quod hoc pacto ſuis optime con-
ſulere poterit mercator rebus; altera *publica* & la-
te patens; quod e. g. effecta minoris conſtare, ru-
ricolis nihilominus, metallurgis &c. mercium, opera-
riisq[ue] & artificibus laborum preterea intendi poſſint.
Frequentior etiam inde resultabit venditio & ipſe fa-
bricæ continuo incrementa capient.

§. VIII.

Eget qvidem, ut commercia floreant, iſtitutoribus
& tabernariis, reſpublica; quorum ope merces
ubique proſtent & minutis menturis vendantur; ſunt
qvoq[ue] alii inferioris fortis & aſtimationis homines
qvi-

9

qvibus tanquam ad promovendam mercaturam ne-
cessariis carere nequit; tales autem sponte concedimus
neque posse multam liberalium artium scientiam ad-
quirere, neque magna eruditione opus habere, qm
alijs officij partes rite implere qveant. Tamen neque
eos aliquid didicisse literarum pñnitibit, licet alii
prorsus sint, de qvibus nobis jam imprimis sermo
est, genuini Mercatores. Qyos si considerare veli-
mus secundum ideam §. 4. exhibitam; facile patebit
multipli iisdem opus esse eruditione. Hinc cum
plurimum ad salutem reipublicæ conferat, si merca-
tura recte vigeat & floreat, cumq; ratione utilitatis
qvam præstat nulli alii inferior sit Mercatorius ordo,
qvam maxime qvoq; est necessarium, ut qui
illi vitæ generi destinantur, non perfunditoria opera
sed solida informatione, summa cum cura, instruan-
tur ad exeqvendas omnes officij partes.

§. IX.

His ita præluppositis, haud difficulter eruere po-
terimus quali eruditione, qvatumq; litera-
rum studiis indigeat bonus & perfectus Mercator;
qvod tamen paucis ut explicemus exigit instituti
ratio. Primo igitur, cum sit Mercator œconomus
& dispensator reipublicæ, eo scilicet, quo supra ex-
plicuimus pacto; necesse etiam est, ut illam regio-
nem pernoscat, ejusdemq; proventus, merces,
statum, conditionem, defectus, prærogativas, prope
perspectas habeat, cuius dispensatorem agere debet.
Qya qvidem cognitione, ut peregrini Mercatores &

ministri abuti solent & lucrum captere patriæ danosum, ita ut eorundem technis obviariere, patriæ vero defectibus mederi, prærogativis recte uti possit genitus Mercator omnem dabit operam. Hunc in finem prolixo sane studio opus est, quo patriæ naturalem & artificialē historiam, oeconomia rei que domesticæ rationem, geographiam &c. quantum e re fuerit, perdiscere alloboret; inde quo problemata mercatoria in patriæ commodum resolvere, imo & constantem officii theoriam formare posse, cuius primum erit principium: *utilitas publica*, & huic subordinatum, *rei priuatae emolumenatum*.

§ X.

Hæc vero theoria altera quoque parte nititur cognitione regionum externarum, quibuscum nobis vel commercia sunt vel esse possunt; quod nisi Oeconomus patriæ, Mercator, Fabricator &c. rationem habuerit exterorum, vanus foret omnis labor & impensa ultra quod civibus sufficeret omnisque cum patriæ emolumento ditescendi conatus; immo numerata pecunia redimere cogeremur ab exteris omnia quibus opus haberemus, nisi merces parare nosceremus singulis regionibus necessarias vel adamas. Exterorum proinde nosse debent mercatores conditionem & statum, ut eorundem & defectus patriæ reddantur profici & prærogativa atque proventus saltē non obsint nostris incrementis. Et profecto haud levis requiritur sed accurata & multiplex plurimatū regionum notitia ad

ad intelligendum rite systema & communionem commerciorū; quo sine vix metatura patriæ rite potest insti-tui. Adqviritur autem eadē vel peregrinatione & multi-plici experimento rerumque ulū; vel etiam matura fidelique institutione. Prior vero modus multum im-peniarum & periculi poscit, nisi antecesserit poste-rior, & informatione fundamenta ponantur certa, qvibus deinde, accedente praxi, uberior tuto su-perstrui poterit cognitio.

§. XI.

IN specie prolixam & amplam variarum rerum co-gnitionem requirunt Fabricæ & opificia si eadem recte curabit Patronus & prænumeratō: videbit id vel ignavissimus si evoluere voluerit scripta qvæ de variis fabricis & artificijs in lucena publicam prodierunt, vel leviter animum attendere ad ipsa, qvæ perficiuntur, opera. Imprimis variis M. Satis opellis, qvæ in manibus qvorundam sunt, quantum scientiæ ad perficienda articia valeant illustris demonstravit *Pothemius*; cuius utinam plures ve-ge-gia seqvi & possent & vellent. De Fabricatoribus ergo nulla est controversia; sed nec assertere vereor, qvod Mercator, licet nulla opificia ipse curaverit, tamen, si qvodammodo cnpiverit boni Mercatoris nomen mereri, scire debeat qvænam conditio sit fabricantium, qvid agricolæ, Metallurgi, artifi-cisqve interfat, cuius merces dividere debet & ut bonus concivis commodum ejusdem eo ipso

promovere; ut mercatura ad florem reipublicæ contribuat.

§. XII.

EX his & similibus conficitur tandem *scientia, commerciorum architectonica*; quæ scilicet totum systema commercioū & mercaturæ complectitur, cum relatione ad patriam ejusque statum & commodum; Hanc quidem imperanti negotiaque reipublicæ dirigenti primario, apud nos etiam Regis Reginique Commerciornm Collegio proxime competere fatemur; sed neque caput ordinis mercatorii ab ipso corpore separatum considerari debet; neque negabir quis unquam genuinum Mercatorem eo magis officio suo parem esse, quo melius intelligit totum systema, fundamentum & rationem commerciorum. Nulla igitur hic, ceteris paribus, superflua vel inutlis erit diligentia.

§. XIII.

Minoris forte videbuntur momenti, quæ tamen omnibus & singulis frugi Mercatoribus necessariæ sunt, notitiae, ut scilicet intelligent rationem & modum conservandarum mercium, quibus cum mercaturam faciunt; ut rationes accepti & expensi, varias pro vario mercaturæ genere, construere & examinare sciunt; ut collybistarum calculos calleant & monetæ valorem, remqve monstariam variarum regionum sibi perspectam habeant; ut rationes & proportiones ponderum & mensurarum accurate determinare sciunt, ut mercium bonitatem

nitatem explorare, variarumqve falsificationum tec-
hnas detegere possint; ut leges & statuta, qvæ
fabricas, artificia & mercaturam concernunt, non
tantum in patria, sed etiam apud exterros, cum e-
orundem rationibus & fundamentis intelligent; a-
lia plurima ut sciens præteream.

§. XIV.

SI proinde munere suo rite perfungetur Merca-
tor, haud parum ipsi opus est literarum & sci-
entiarum; adeo ut jure bonus Mercator eruditus cluat.
Disciplinas & artes primarias qvibus imbui deberet
Mercaturæ studiosus breviter indigitabo. Non lo-
quar eas disciplinas qvibus quisque indiget, qvi vitam
honeste & ut ingenuum decet transfigere voluerit;
qvas tamen mercatori necessarias esse nemo nega-
bit. Lingvas præterea, pro ratione mercaturæ qvam
exercet, varias discere debet; Morali disciplina, seu Ju-
ris prudentia naturali & civilicarere nequit; Historiae
præterea haud mediocris reqviritur cognitio, præ-
cipue qvatenus fata fabricarum & commerciorum
tradit; status quoqve omnium populorum qvibus
cum negotia ei erunt, qvatenus mercaturæ condu-
cit, notos habebit. Geographiam politice & øconomi-
cam summa diligentia perdiscet; Matheieos plurimæ
partes ad modum erunt mercatori utiles; Historia
naturali & artificiali imprimis opus habet; eaqve
non Patriæ tantum, qvæ maxime necessaria, sed a-
liorum quoq; regnorum; Physica, Mechanica, Che-
mica, aliaq; præstantissimæ artes mukum etiam con-
fer-

ferrent ad perficiendam mercaturæ rationem; saltem nulla earundem inutilis & haud proficia deprehenderetur.

§. XV.

TEmporis injuria exclusi filium scriptionis abrum-
pere cogimus, eandemque ab caulam iterum
iterumque rogamus, ut has tumultaria opera in char-
tâ congestas de nobilissima materia cogitationes B. L.
æqui bonique consulat. Opto tandem ut solide docti
Mercatoriae incumbât scientiæ & ea quæ huc pertinent
in formam justi systematis redigant. Nostra forte a-
lia occasione etiam illi negotio impendetur qualis
eunque opera. Interim Patriæ gratulamur, quod
saluberrimis legibus & institutis sapientes reipublicæ
nostræ Gubernatores rationem commerciorum re-
formaverint & ordinem Mercatorum nitori debito
restituere allaboraverint. Et propediem futurum
iperamus, ut mala contra mercatoriam vitæ rationem
præjudicia evanescant & Mercatura hic non magis
quam in Anglia generis nobilitati obesse judicetur.

